Ἡ Αἰνειάς τοῦ Βιργιλίου

Σημειώσεις (βιβλίον τρίτον στίχ. 103)

---

1. . . ἡ Ἀσία.) Πρέπει νά ἐννοήσωμεν ἐνταῦθα, οὐχί τήν μεγάλην Ἀσίαν, λεγομένην οὐδέ τήν σήμερον Μικράν Ἀσίαν, ἀλλά μέρος αὐτῆς, τήν ἐλάσσονα δηλαδή Φρυγίαν, τήν περιέχουσαν τήν Τρωάδα, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα ἦν τό Ἴλιον, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ Πρίαμος.

1-2 . . . πάν τοῦ Πριάμου τό γένος ν' ἀνατραπῇ παρ' ἀξίαν.) Ἀδίκως ἢ ἀναξίως· ἐπειδή, ἄν τό πάλαι ἥμαρτεν ὁ Λαομέδων, καί ἄν ἐσχάτως ὁ Πάρις, δέν ἦτο δίκαιον ὁ λαός ὅλος νά τιμωρηθῇ διά ταῦτα, καί μάλιστα ἀφ' οὗ οἱ Τρῶες δέν ἦσαν φαῦλοι καί παράνομοι ἄνθρωποι, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας εὐσεβεῖς καί δίκαιοι, ὡς ὁ ἴδιος Ζεύς μαρτυρεῖ παρ' Ὁμήρῳ (Ἰλ. Δ. 44).

Αἳ γάρ ὑπ' ἠελίῳ τε καί οὐρανῷ ἀστερόεντι
ναιετάουσι πόληες ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
τάων μοι περί κῆρι τιέσκετο Ἴλιος ἱρή,
καί Πρίαμος, καί λαός ἐϋμμελίω Πριάμοιο·
οὐ γάρ μοί ποτε βωμός ἐδεύετο δαιτός ἐΐσης,
λοιβῆς τε, κνίσης τε· τό γάρ λάχομεν γέρας ἡμεῖς.

3. τῆς Ποσειδῶνος δέ Τροίας.) Βλ. Αἰν. Βιβλ. Β΄, 625 στιχ.

4. . . ἐκάπνιζε πάσης τό χῶμα.) Οὕτω καί ἡ Ἑκάβη παρ' Εὐριπίδῃ·

Καπνόν δέ πόλεως τόνδ' ὑπερθρώσκονθ' ὁρῶ·
ἰὼ μοι πατρίς, χθονός
ὃ ἃ κακοῦ κατεχόμεναι, κτλ.

5. εἰς Ἄντανδρον.) Ἡ Ἄντανδρος ἦτο πόλις κάτωθεν τῆς Ἴδης,

(συνέχεια σελίς 2α)

216

πρὸ τὸ μέρος τῆς Αἰολίδος (Στέφ. Βυζ.) εἶχε δὲ καὶ ὄρος ὀνομασ-μένον, ὅστις ἐπωνομάσθη Ἀλεξάνδρεια, διότι ἐπ' αὐτοῦ ἐδίκασε τὰς θεὰς Ἀλέξανδρος ὁ Πάρις (Στραβ. Βιβ. ΙΓ΄). Ἄντανδρος δὲ ἡ πόλις ὠνομάσθη ἢ ἀπὸ Ἀντάνδρου, στρατηγοῦ Αἰολέων, ἢ ἀπὸ Ἄνδρου τῆς νήσου, ἀπὸ τῆς ὁποίας ᾠκίσθη· ἢ ἡ λέξις σημαίνει «ἀντὶ τοῦ ἀνδρός», διότι ἡ πόλις ἐδόθη ὑπὸ τῶν Τρώων εἰς τοὺς Ἕλληνας λύτρον ὑπὲρ τοῦ Πολυδώρου, ἀγόντος εἰς Θράκην.

5-6. Ἴδη . . . . ἡ Φρυγία) πρὸς διαστολὴν τῆς ἐν τῇ Κρήτῃ· καὶ ἡ μὲν Κρηταία Ἴδη ἦτο ἐπίσημος διὰ τὴν ἐπ' αὐτῇ τοῦ Διὸς γέννησιν, ἡ δὲ Φρυγία, διὰ τὴν κρίσιν τοῦ Πάριδος εἰς τὸ ἐν αὐτῇ σπήλαιον.

13. Ἄρεως γῆ κτλ.) ἡ Θράκη. Ἐπειδὴ εἶναι τὸ μεταξὺ τῶν Θρᾳκικῶν καὶ τῶν πρὸς δυσμὰς ~~κειμένων~~ Φρυγικῶν ἀκτῶν διάστημα ὅσον ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ κατὰ μὲν τὸ Σίγειον τὸ πλάτος εἶναι 35 στάδια, κατὰ δὲ τὴν Ἄβυδον ἑπταστάδιον, δηλαδὴ ἑπτά. Λέγεται δὲ παρὰ τῷ ποιητῇ Ἄρεως γῆ, καθὼς καὶ παρὰ τοῦ Λατίνου Βεργιλίου (Βιβ. Β΄ στ. ΙΣ΄) bello furiosa Thrace, Πολεμικὴ Θράκη, διὰ τὸ ἄγριον καὶ λῃστρικὸν εἰς τὰ ὅπλα καὶ τὸ μαχιμώτατον τοῦ ἔθνους, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑκάβην παρ' Εὐριπίδῃ φαίνεται· «Ἰὼ Θρῄκη λογχοφόρον, ἔνοπλον, εὔιππον, Ἄρει κάτοχον γένος», λέγεται δὲ καὶ εὐρύοπος ἡ Θράκη, διότι τὰ ὅρια αὐτῆς πρὸς μὲν βορρᾶν εἶναι ὁ Αἶμος, τὸ ὄρος δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Μοισίας, πρὸς δὲ νότον τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, πρὸς δὲ δυσμὰς τὸ Παγγαῖον ὄρος, τὸ διαχωρίζον αὐτὴν τῆς Μακεδονίας· πρὸς δὲ ἀνατολὰς ὁ Εὔξεινος Πόντος καὶ ἡ Προποντὶς καὶ ὁ Ἑλλήσποντος.

14. . . . . ὁ θρασύφρων Λυκοῦργος.) Οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Δρύαντος,

(συνέχεια (3) σελὶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

217

σκληρός καί ἄγριος ἄνθρωπος, βασιλεύς τῶν παρά τόν Στρυμόνα Ἠδωνῶν ἢ Βιστώνων· ἀπεδίωξε μεθ' ὕβρεως τούς πιστούς τῆς ἱεροφαντίας του τόν Βάκχον μετά τῶν συνοπαδῶν του, διό καί πρός τιμωρίαν ἐμάνη, καί, νομίζων ὅτι κόπτει διά πελέκεως κλῆμα ἀμπέλου, ἐφόνευσε τόν υἱόν του, καί τόν ἴδιον δ' αὐτοῦ πόδα ἠκρωτηρίασεν. Ὕστερον ἐσπαράχθη (Ἀπολλοδ. Βιβ. Γ', κεφ. ε', καί ἄλλοι)· ἄλλοι δέ διηγοῦνται καθ' ὅλον τόν βίον καί τήν ἀφοσίωσιν αὐστηρῶν ἀποχρώσεων.—

15. Θεῖοι τῆς Τροίας ποτέ καί ὁμόδοξοι.) Ἐννοοῦμαι ὑπῆρχε φιλία μεταξύ Θρακῶν καί Τρώων καί ὑπό ἑνός δύο ἀδελφῶν καί ὑπό συγγενῶν ἐβασιλεύοντο, ἐπειδή ὁ Δάρδανος καί ὁ Ἰασίων ἦσαν ἀδελφοί τοῦ Διός καί Ἠλέκτρας (Ἀπολλοδ. Βιβ. Γ', κεφ. ιβ', καί ὁ μέν Ἰασίων ἐβασίλευσεν εἰς τήν Θράκην, ὁ δέ Δάρδανος εἰς τήν Φρυ-γίαν· πρός τούτοις δέ καί Πολυμήστωρ ὁ βασιλεύς τῆς Θράκης ἔλαβε γυναῖκα τήν θυγατέρα τοῦ Πριάμου Ἰλιόνην, καί ἡ νέα αὕτη συγγένεια ἐδυνάμωσεν ἔτι μᾶλλον τά ἔθνη.

18. . . . . Αἰνάδος.) Ὁ Αἰνείας, ὡς ὁ Βιργίλιος λέγει, ἀνέμενε, οὐχί ὁπόσους καιρούς, ἀλλά τά ἄδηλα ἐκεῖνα τύχη, διεχώρισε τήν πόλιν αὐτῶν, ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ Αἰνάδος, καί ὄχι Αἶνον, ὡς τινές διά τήν ὁμοιότητα τῶν λέξεων πάσχουν νά ἀποδείξουν (Βλ. Σερβ. Βιβ. Γ', στίχ. 20).

19. τῇ μητρί Διωναίᾳ.) Ἡ Ἀφροδίτη ἐγεννήθη ἐκ Διός καί Διώνης, μιᾶς τῶν Τιτανίδων, θυγατέρων τοῦ Οὐρανοῦ καί τῆς Γῆς (Ἀπολλοδ. Βιβ. Α', κεφ. Α' καί Γ'). Οὕτω καί ὁ Θεόκριτος Διωναίαν ὀνομάζει τήν Ἀφροδίτην (Εἰδυλ. ΙΕ', στίχ. 106),

(συνέχεια σελίδι 4η)

218

Οὕτω καὶ ὁ Θεόκριτος Διωναίαν ἐπονομάζει τὴν Ἀφροδίτην (Εἰδύλ. ΙΕ΄, στίχ. 106.) καὶ ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τὴν Διώνην ὡς μητέρα τῆς Ἀφροδίτης (Ἰλ. Ε. 381)·

Ἡ δ᾽ ἐν γούνασι πῖπτε Διώνης δῖ᾽ Ἀφροδίτη
μητρὸς ἑῆς ……………

Λανθάνεται ἄρα ὁ Σουΐδας λέγων ὅτι Διωναία ἡ Ἀφροδίτη καὶ Διώνη ἡ αὐτή.

35. …… τῆς τῶν Γετῶν.) Ταὐτὸ ὡς νὰ ἔλεγε τῶν Θρᾳκῶν, ἐπειδὴ οἱ Γέται ἐσυμπλήρωσαν τὸ βόρειον μέρος τῆς Θρᾴκης, ὡς Θουκυδ. ἱσ. Βιβλ. Β΄.

39. (Νὰ τὸ πῶ; νὰ τὸ κρύψω;) Σχῆμα διαπορήσ. κατὰ στροφὴν γνωστόν. « Ἐρῶ ἢ σιωπήσομαι; »

42-42 …… ἡ τροφὰ σοῦ ξένε δὲν μὲ ἀνέθρεψεν.) Ὁ Πολύδωρος καὶ ἡ σύζυγος τοῦ Αἰνείου Κρέουσα ἦσαν ἀμφότεροι τέκνα τοῦ Πριάμου ἐξ Ἑκάβης.

45-46 …… σπορὰς βελῶν κτλ.) Ὁ μὲν Ὅμηρος λέγει ὅτι ὁ Πολύδωρος ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως (Ἰλ. Υ. 416), ὁ δὲ Εὐριπίδης (Ἑκάβ.) ὅτι ὁ Πολυμήστωρ δολοφονήσας τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς τὸ ὁποῖον ἐσημείωσε καὶ ὁ Βιργίλιος.

48. Καὶ μοῦ ὀρθώθη ἡ κόμη.) Τὸ τοῦ Ὁμήρου (Ἰλ. Π.)

Ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι,
στῆ δὲ ταφών ……………

50. Παρὰ τὸν Θρᾴκης μονάρχην) παρὰ τὸν Πολυμήστορα, ὡς παρὰ ξένον καὶ οἰκεῖον ἀνέκαθεν καὶ γαμβρὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Ἰλιώνῃ.

66-68. Ἀπὸ κοιλίαν κτλ.) Οὕτω παρ᾽ Ὁμήρῳ (Ἰλ. Ψ.)·

οἶνον ἀφυσσόμενος χαμάδις χέε, δεῦε δὲ γαῖαν,
ψυχὴν κικλήσκων Πατροκλῆος δειλοῖο.